

N:o 55.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser rörande landstingsskattens utgörande.

Uti 2 mom. af § 47 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 stadgas, att de afgifter, som af landsting blifvit till uttaxering beslutade, skola i de fall, då icke några sådana särskilda bestämmelser finnas meddelade, som i 1 mom. af samma paragraf omtalas, utgå i förhållande till den allmänna bevillning för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges. Den sålunda bestämda grund för utgörande af landstingsskatt skiljer sig från de i § 58 af förordningen om kommunalstyrelse på landet stadgade grunder för kommunalutskylders utgörande bland annat deruti, att enligt sistnämnda lagrum kommunalutskylder skola utgå jemväl för sådan jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlägges, hvarvid till beräkningsgrund tages det belopp, som, derest bevillning för fastigheten skulle utgå, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarar. Då nu staten enligt gällande bevillningsförordning är befriad från bevillning, så följer häraf, att för vissa staten tillhöriga fastigheter erlägges kommunalskatt, men icke landstingsskatt.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 170, hafva nu herrar *P. Andreasson, Hans Holmlin, J. A. Johansson* i Bastholmen, *A. Emil Baaz* och *Carl G. Grundell* hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande lag-

stiftning, att jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlägges, skall påföras landstingsskatt efter det belopp, som, derest bevillning för fastigheten skulle utgå, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarar, hvaremot inkomst af arrende för sådan fastighet ej skall vid åsättande af landstingsskatt tagas i beräkning.

Till stöd för motionen anföres:

Under de senare åren hade allt allmänne och allmänne klagomål försports deröfver, att till statsverket indragna samt utarrenderade boställen icke påfördes landstingsskatt, ehuru kommunalskatt påfördes samma egendomar efter dem åsatt taxeringsvärde. Landstingsskatten vore ju i sjelfva verket icke annat än kommunalskatt, fastän kommunen, här landstingsområdet, vore större.

Då nu t. ex. i motionärernas län, Bohus län, landstingsskatten utginge med 50 öre för hvarje bevillningskrona och uppginge till nästan hälften (cirka 75,000 kronor) af hela landstingets inkomster (cirka 175,000 kronor) under det statsdomänerna, hvad mantal anginge, uppginge till något öfver $\frac{1}{10}$ af hela landstingsområdets i mantal satta jordbruksfastighet, så framginge häraf, att detta vore för Bohus län ingen oviktig sak. Då nu landstingets utgifter hufvudsakligen utginge till sjukvård, döfstummeskolebyggnader, undervisning af olika slag, till samfärdselns förbättrande och andra allmänna nyttiga angelägenheter, hvaraf kronoarrendatorer och deras underhafvande hade samma fördel som andra länets inbyggare, torde det vara sjelfklart, att detta missförhållande tarfvade en rättelse. Samma sakförhållande torde nog ega rum i rikets öfriga län.

Saken hade ock förr varit föremål för Riksdagens behandling, ty 1888 väckte J. Rundbäck motion i enahanda syfte; men fastän motionen tillstyrktes af lagutskottet och bifölls af Andra Kammaren, förföll frågan genom Första Kammarens afslag.

Frågan om ändrade bestämmelser rörande landstingsskattens utgörande i det syfte, som nu föreliggande motion innehåller, har icke blott en gång förut, såsom motionärerna synes antaga, utan upprepade gånger varit föremål för Riksdagens pröfning. Redan vid 1884 års riksdag förelåg till behandling en af enskild motionär väckt framställning om sådan ändring i bevillningsförordningen, att alla staten tillhöriga jordar och boställen blefve i taxeringslängderna upptagna i likhet med andra fastigheter och sålunda »det ena hemmanet framför ett annat» icke befriadt från erläggande af landstingsskatt och skjutsentreprenadafgifter. Dåvarande be-

villningsutskottet, till hvars handläggning framställningen hänvisats, förklarade i afgifvet betänkande, n:o 1, att motionärens yrkande på likställighet emellan statens bevillningsfria jordbruksfastigheter och annan jordbruksfastighet i fråga om skyldighet att deltaga i landstingsskatt och skjutsentreprenadafgifter väl syntes berättigadt, men att då den sedan gammalt gällande grundsats, att staten för sina fastigheter vore fri från bevillning, icke borde rubbas, det af motionären öfverklagade förhållandet torde böra rättas icke genom en ändring i bevillningsförordningen, utan genom införandet i förordningen om landsting och i skjutsstadgan af föreskrifter lika dem, som funnes uti 58 § i förordningen om kommunalstyrelse å landet. I enlighet härmed afstyrkte utskottet bifall till framställningen, och blef denna hemställan af båda kamrarne bifallen.

Frågan, i hvad densamma rörde landstingsskatten, blef emellertid snart nog å nyo dragen under Riksdagens pröfning. Vid 1888 års riksdag föreslog nemligen herr J. Rundbäck uti en inom Andra Kammaren väckt motion, att förordningen om landsting måtte så ändras, att den skilnad, som i förevarande afseende funnes mellan föreskrifterna i nämnda förordning och förordningen om kommunalstyrelse å landet, blefve upphäfd. I häröfver afgifvet utlåtande, n:o 45, anförde lagutskottet, dit berörda motion hänvisats, hurusom utskottet för sin del icke kunde finna något giltigt skäl för den skilnad, som i de särskilda författningarna blifvit i nu ifrågavarande afseende gjord beträffande grunderna för utgörande af kommunalutskylder och landstingsskatt, hvilken sistnämnda ju afven till sin natur vore en kommunalskatt, ehuru utgående för en större kommuns behof, och att utskottet förty, lika med motionären, ansåge, att ändring i gällande bestämmelser borde ske till avvägbringande af likformighet härutinnan. Arrendatorerna af ifrågavarande egendomar skulle visserligen härigenom få sig ålagda afgifter, från hvilka de förut åtnjutit befrielse; men landstingsskatten vore i allmänhet icke af den betydighet, att detta förhållande borde väcka någon betänklighet mot den föreslagna ändringen. Dessutom vore väl på många ställen, såsom motionären antydt, dessa arrendatorer redan taxerade för inkomst af arrendet och deltog på denna grund i landstingsskatten, hvilket emellertid, derest motionärens förslag blefve upphöjdt till lag, ej vidare skulle ega rum.

På dessa skäl hemstälde utskottet, att Riksdagen ville, med anledning af motionen, i skrifvelse anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande lagstiftning, att jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlades, skulle påföras landstingsskatt efter det belopp, som, derest bevillning för fastigheten skulle utgå, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarade, hvaremot

inkomst af arrende för sådan fastighet ej skulle vid åsättande af landstings-skatt tagas i beräkning. Denna utskottets hemställan blef af Andra Kammaren utan votering bifallen, men afslogs af Första Kammaren med 47 röster mot 39.

Vid följande riksdag förnyade herr Rundbäck sin framställning, som då åtföljdes af förslag till ändrad lydelse af 2 mom. i § 47 af förordningen om landsting. Förslaget, jemväl då tillstyrkt af laguskottet, blef denna gång af båda kamrarna — Första Kammaren efter omröstning med 53 röster mot 38 — bifallet med det tillägg rörande 48 § i nämnda förordning, som utskottet förordade.

Det förslag i ämnet, som Riksdagen sålunda för sin del antagit, blef medelst skrifvelse den 3 april 1889 hänskjutet till Kongl. Maj:ts pröfning. Sedan infortrade utlåtanden öfver berörda förslag inkommit från samtliga länsstyrelser och landsting i riket, äfvensom från domänstyrelsen, föredrogs ärendet i statsrådet den 28 november 1890. Härvid förklarade Kongl. Maj:t sig icke kunna antaga Riksdagens förslag.

Redan vid 1892 års riksdag bragtes, det oaktadt, frågan å nyo å bane, nu åter förenad med frågan om skjutsentreprenadafgifterna.

Laguskottet, som äfven denna gång hade att i frågan sig yttra, anförde i afgifvet utlåtande, n:o 21, bland annat:

»Utskottet vidhåller fortfarande den åsigt, utskottet tillförene tvenne gånger uttalat i förevarande ämne. — — — — — Utskottet medgifver villigt, att den beskattning, som söker träffa allenast den verkliga inkomsten af jordbruksrörelse, ur teoretisk synpunkt har afgjort företräde för en beskattning, som grundar sig på jordbruksfastigheternas taxeringsvärden. Å andra sidan lär det emellertid icke kunna förnekas, att den praktiska tillämpningen af den förra beskattningsmetoden erbjuder långt flera vanskligheter än tillämpningen af den senare, och hvad särskildt angår uppskattningen af den inkomst, som arrendena af kronodomäner må kunna lemna, tror sig utskottet veta, att i de visserligen icke talrika fall, der dylik taxering förekommer, densamma varit temligen godtycklig. Att under närvarande förhållanden arrendatorerna af kronans domäner skulle i allmänhet vara i sämre ekonomisk ställning än landets sjelfegande mindre jordbrukare och enskilda arrendatorer, lär näppeligen kunna påstås. Såsom en synnerligen beaktansvärd omständighet må slutligen antecknas, att rikets samtliga landsting och med endast två undantag samtliga länsstyrelser tillstyrkte bifall till Riksdagens ofvanberörda förslag. Samma förslag lemnades äfven af domänstyrelsen utan annan erinran, än att till undvikande af all mistydnig uttryckligen borde förklaras, att kronoparker fortfarande vore frikallade från erläggande af landstingskatt.»

På grund af hvad sålunda anförts och då den omständighet, att frågan delvis redan varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, enligt utskottets tanke, icke borde utgöra hinder för ett förnyadt uttalande i ämnet från Riksdagens sida, gjorde utskottet till Riksdagen en hemställan, som i hvad densamma afsåg landstingsskatten var af alldeles samma innehåll som den af 1888 års lagutskott afgifna.

Andra Kammaren biföll äfven denna gång utan votering utskottets hemställan, hvaremot Första Kammaren, efter yrkande af lagutskottets dåvarande ordförande, afslog densamma.

Utskottet vidhåller allt fortfarande den uppfattning af föreliggande fråga, som detsamma flera gånger tillföre varit i tillfälle att uttala. Då utskottet, det oaktadt, icke anser sig kunna tillstyrka bifall till förevarande motion, är orsaken härtill att söka dels derutinnan, att Kongl. Maj:t så nyligen som år 1890 förehaft frågan till ompröfning och dervid funnit sig icke kunna antaga det af Riksdagen till frågans lösning framställda förslag, dels ock i det förhållande, att frågan om revision af förordningen angående beviljning af fast egendom samt af inkomst jemte dermed sammanhängande bestämmelser i kommunalförfattningarna för närvarande i hela dess omfattning — sedan särskilde komiterade den 2 november 1894 afgifvit betänkande i ämnet — är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

Utskottet hemställer alltså,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 april 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *F. Andersson, J. Anderson, P. G. Petersson och Nilsson.*
